

МБОУ «Сунтарская средняя общеобразовательная школа №2» им. Н.С.Иванова с дошкольными группами
Муниципального района «Сунтарский улус (район)» Республики Саха (Якутия).

Рассмотрено на заседании МО учителей
Руководитель МО Андреева С.И.
«31» августа 2016 г.

Согласовано Данилова Н.Г.
Зам. Директора по УМР Данилова Н.Г.,
«31» августа 2016 г.

«Утверждаю»
Директор школы Иванов В.Р.
« » августа 2016 г.

Рабочая программа
Предмет: *Литературное чтение на языке саха*
2016-2017 уч. год

Учитель начальных классов
Платонова Варвара Алексеевна

Предмет: **литературное чтение на языке саха**

Класс: 4

Учитель: Яковлева С.Ю.

Количество часов в неделю: 2 часа

Количество часов по программе: 68 ч

Составлено в соответствии с программным требованием, учебник «Ньургунун» для 4 класса якутской школы, рекомендовано МО РС (Я)./ Авторы: Л.В.Захарова Л.К.Избекова. – Якутск: Бичик, 2006.

	1 четверть	2 четверть	3 четверть	4 четверть
Всего часов по программе:	17ч	15ч	21 ч	15 ч
Дано уроков фактически:				
Не выполнено (указать причину)				

Быыаарыы сурук

Үлэлиир бырагыраама (1-4 кылаас)

Үөрэх предметин өйдөбүлэ

Үлэ бырагыраамата Федеральной государственной үөрэх стандартыгар, „Россия гражданинын личноһын сизрин-майгытын сайыннарыыга

уонна иитиигэ Концепциятыгар, , үөрэх предметин үөрэтии түмүктэригэр олобуран сурулунна.

Бастакы сүһүөх оскуолаҕа литературнай аабыы сүрүн предметтэртэн биирдэстэрэ, икки хайысханы тутуһар: уус-уран айымныыны үөрэтии уонна тылы сайыннарыы. Предмет оҕо ааҕар үөрүйэбин, тылын уонна суругунан сангатын сайыннарар сүрүн оруоллаах. Оҕо оҕо ааҕар уонна тиэкиһи кытта үлэлиир үөрүйэх инмит эрэ буоллабына атын предметтэргэ ситиһиилээхтик үөрэнэрэ өйдөнөр.

Литературнай аабыы предмет оҕо сааһыгар сөптөөх өйү-санааны, айар, толкуйдуур дьобуру, майгыны-сигилини сайыннарар, аабыы эйгэтигэр киллэрэр, кинигэбэ интэриэһи үөскэтэр, ааҕар баҕаны олохсутар, уус-уран айымныы тыл искусствота буоларын өйдөтөр, тылын-өһүн, оҕо бэйэтэ сайдар, дьону кытта бодоруһар кыабын олохсутар. аабыы оҕо лиичинэс быһыытынан сайдарыгар, тулалыыр эйгэтин өйүнэн- сүрэбинэн, дууһатынан ылынарыгар суолтата улахан. Бу этиллэр сана литературнай аабыы предмет сүрүн сыалын быһаарар:

- аабыы араас көрүнгүн олохсутуу;
- уус-уран айымныы тиэкиһин кытта үлэбэ оҕо тылын-өһүн сайыннарыы;
- араас көрүнгүнэх информациянан үлэлиир үөрүйэхтэри сайыннарыы;
- оҕону уус-уран айымныыга сыһыарыы, айымныыны истэргэ, тылга болҕомтолоох буолууга иити;
- оҕо тус олобун айымныы нөнгүө сизр-майгы сыаннастарынан байыты;
- оҕо литературатын эйгэтигэр киллэри; кинигэбэ интэриэһи, ситимнээхтик, тиһиктээхтик ааҕар баҕаны үөскэтии;
- тиэкиһи уонна кинигэни кытта үлэлиир үөрүйэби инэри, үөрэх уонна научнай-познавательнай тиэкиһинэн үлэ бастакы үөрүйэхтэрин олохсутуу.

Маннайгы кылааска буукубаар кэнниттэн үөрэх дьылын иккис аҕаарыгар литературнай аабыы предметин үөрэтии саҕаланар. Уус-уран айымныыны ааҕан, үөрэнээччи айымныы ааптарын, дьоруойдарын кытта сэхэргэхэр, дьоруойдары кытта алтыһар, сизр-майгы өрүттэрин, кинилэр сыһыаннарын ырытан, тоҕо итинник буолбутун, ол суолтатын, төрүөтүн өйдүүр буолар.

Уус-уран айымныы тыл искусствота буоларын аабыы уруогар ааҕан, тыл уруогар ырытан, айымныыны ырытар үлэбэ тылы тэннээн, ааптар этэр санаатын, иэиитин өйдүүр. Үөрэнээччи айымныы дьоруойдарыгар бэйэтин сыһыанын быһаарар, суруйааччы уонна айымныы туһунан санаатын этэн, сыһыанын көрдөрөр.

Предмет сүрүн ис хоһоонун араас оҕо литературата (*саха, Саха сирин хотугу омуктарын, Россия араас омуктарын, тас дойду суруйааччыларын айымныылары*), научнай-популярнай айымныылар арыллар. Уус-уран уонна научнай-биллэрэр айымныылары иэннээн көрүү тыл искусствотын диринник өйдүүргэ көмөлөһөр. „ Литературнай аабыы, „ предмети атын предметтэри („Культура, „ Тулалыыр эйгэ, „Музыка, „ Уруһуй,„) кытта ситимнээх диэн өйдөбүлү үөскэтэр.

Литературнай аабыы предмет ис хоһооно:

1. Сана үлэтин көрүнгүнэрэ. Бодоруһуу култуурата.
2. Тиэкиһи кытта үлэ көрүнгүнэрэ. Сана-ингэ үлэтэ.
3. Уус-уран айымныыны кытта үлэ. Кэрэ эйгэтэ уонна сизр-майгы өртүгэр үлэ.
4. Оҕо ааҕар эйгэтэ. Аабыы култуурата.

Бастакы салаа - Сага үлэтин көрүннэрэ. Бодоруһуу култуурата. Манна оҕо ааҕар уонна суруйар, истэр уонна сангарар, араас ситуацияларга сага араас көрүнүн туһанарга туһуланар. Бырагыраама таска сүһүөхтээн ааҕыттан сыһыа бүтүн тылынан, онтон интонация, ааҕы тэтимэ, ис хоһоонноохтук ааҕы, сыһыа искэ ааҕыга болҕомто уурар, бастакы сүһүөх саха оскуолатын үөрэнээччитэ мүнүүтэҕэ ааҕар нуорматын, быһа холоон биэрэр. Оскуоланы бүтэрэр үөрэнээччи быһа холоон мүнүүтэҕэ 80-100 тылы ааҕар. Маннык нуорма оҕо бэйэтигэр эрэллээх буолуутун, аахпыт тиэкиһин ис хоһоонун өйдүүрүн, үөрэх тиэкистэрин кытта үлэҕэ көбүлүүр.

Предмет ис хоһоонугар *исти* диэн сала ирдэбил быһытынан бэриллэр. Бу сала оҕо тылга, дьон санатыгар болҕомтолоох буоларын, этиллибит кэрчик үрүн санаатын араарарын, өйдүүрүн, ырытарын, өйдөммөт түгэннэ туоһулаһар ыйытылары биэрэрин ирдиир. саганы сайыннарыы (*бэйэ санаатын этии, ыйыты биэри, ыйытыга эппиэт, кэпсэтиһии, кэпсээһин*) сага этикетын кытта быстыспат ситимнээхтик бэриллэр. Үөрэнээччи сагарын иннинэ тугу этиэн баҕарарын толкуйдаан, ырытан, хонтуруолланан, атын киһини болҕойон истэн, кэпсэтэр киһитигэр убаастабыллаахтык сыһыаннаһан итиллэрэ эрэйиллэр.

Улахан болҕомто сурук үлэтигэр ууруллар. ааҕы уругар үөрэнээччи аахпыт тиэкиһигэр олобуран бэриллэр тиэмэҕэ бэйэ санаатын, аахпыттан, өйтөн (*ойуулаан, ырытан, кэпсээн*) суруйа үөрэнэр. Бастакы сүһүөх оскуолаҕа оҕо истэр, ааҕар уонна суруйар дьобурун сайыннарар.

Иккис салаа –«Тиэкиһи кытта үлэ көрүннэрэ. Сага-ингэ үлэтэ»

Уус-уран айымньыны кытта үлэҕэ үөрэнээччи тиэкиһи чаастарга үллэрэ, чаастарга аат биэрэ, былаан оноро, аахпыт тиэкиһи кылгатын уонна сиһилии кэпси, сүрүн санаатын араара уонна ону бэйэ тылынан этэргэ үөрэнэр. Бу сала тиэкис араас көрүнүн өйдүү *ойуулуур, ырытар, кэпсиир*), тиэкис аатын ис хоһоонун кытта ситимни, үөрэх научнай-биллэрэр уонна уус-уран тиэкиһи араара, суолтатын быһаара үөрэнэр. Үөрэнээччи бодоруһуу арааһын, сыалын-соругун өйдүү үөрэнэр, учуутал көмөтүнэн кэтээн көрөр.

Үһүс салаа –«Уус-уран айымньыга кэрэ уонна сиэр-майгы иитиллиитигэр үлэ» оҕо уус-уран айымньы нөнүө сиэр-майгы туһунан өйдөбүлэ кэниригэр, эстетическай уонна айар дьобура сайдытыгар туһуланар. Оҕо уус-уран айымньыга да, биллэрэр да тиэкискэ тулалыыр эйгэ ойууланар ньыматын араара, уратылаһар өрүтүн өйдүү, бэйэ тиэкиһин оноро үөрэнэр. Бырагыраама оҕо уус-уран литературатын кытта буолбакка, искусство атын көрүннэрин тиэкистэрин (айымньыларын) кытта билсиһиннэрэр.

Үөрэнээччи уус-уран айымньыны научнай-биллэрэр ис хоһоонноох тиэкистэн араара үөрэнэр. Уус-уран айымньы – ааптар айымньыта, кини баай тыл-өс көмөтүнэн тулалыыр эйгэ уонна дьон араас сыһыанын, ааҕааччыга үтүө сыаннастары, майгыны-сигилини инэрэр, кэрэҕэ угуйар искусство ураты көрүнэ диэн өйдүүр. Литературнай ааҕы ис хоһоонугар уус-уран айымньыны судургу ырытыы: ол эбэтэр бастаан тиэкиһи сабаҕалаан, истэн, онтон ааҕан, ырытан, хат-хат төннөн, ис хоһоонун кытта тэннээн көрүү ытыллалар. Айымньыны ырытыыга термин туттулууга. Айымньы уус-уран тыла ааҕы бары этабыгар болҕомто киинигэр турар. Тиэкис аналиһыгар тыл (эпитет, тэннэбил) туспа тутан ырытыллыбат, айымньыга сыһыаран, туох суолталаахтык туттуллубутун тоһоҕолоон бэлиэтэнэр, көрүллэр. ааҕы ис хоһоонугар оҕо сааһыгар өйдөнөр тиэмэ уонна уус-уран айымньы проблемата, онно этиллэр майгы-сигили сыаннастара, тыла- өһө көрүллэллэр. Айымньыны ырытыы араас таһымнаах сюжет таһымыгар (дьоруойдары кытта билсиһии, кэпсэнэр түгэни ырытыы); дьоруой таһымыгар (дьоруой тугу эрэ гынар сүрүн ис хоһооно, киниэхэ ааҕааччы сыһыана); ааптар таһымыгар (ааптар дьоруойугар сыһыана, ааптар этэр санаата уонна айымньы уопсай ис хоһооно). Маннык ырытыы айымньыны бүтүүн көрөргө сүрүн хайысха буолар. айымньыны араастаан ырытыы, оҕо айымньы ис хоһоонун өйдүүрүгэр, тылга болҕомто уурарыгар, өйө-санаата байарыгар, майгыта-сигилитэ тупсарыгар көдьүүстээх.

Айымньыны хаста да төхтүрүйэн ырытыы түмүгэр, оҕо доҕордоһуу, убаастабыл, кыра уонна кыаммат дьонно көмөлтө, үтүө сыһыан сыаннастарын инэринэр, ааҕыттан дуоһуйар, астынар, болҕомтолоох ааҕы түмүгэр айымньы туһунан, ис хоһоонугар бэйэтин сыһыанын

этэр. Бырагыраама айылба тиэмэтин хабар элбэх айымньылаах, ол иһин оҕо айылбаны кэтиир үөрүйэбэ олохсуйар, олобун уопута сайдар. оҕо айар дьобура сайдарыгар айымньыны оонньоон көрдөрөрө, онно кытара улахан оруоллаабын бырагыраама учуоттуур. Айымньыны оонньоон көрдөрөрүгэр оҕо айымньыны, дьоруойдарын өйдүүр, бэйэтин сыһыанын тириэрдэн оонньоур.

Төрдүс салаа –«Оҕо ааҕар эйгэтэ. Ааҕы култуурата» ааҕы эйгэтин ис хоһоонун уонна аабыллыан сөптөөх айымньы аатын ыйар. Манна

саха, Саха сириг хотугу омуктарын, Россия араас омуктарын, тас дойду суруйааччыларын уус-уран айымньылары, научнай-биллэрэр, аныгы кэм суруйааччыларын айымньылары, ону таһынан норуот тылынан уус-уран айымньыта (остуоруйа, үһүээн, ырыа, өс хоһооно, таабырын о.д.а.) киирэллэр. Бырагыраама кыра оҕо интэриэһин учуоттаан, олох араас өрүтүн хабар айымньыларга болжомто (уураар) биэрэр: бэйэ саастылаабын уонна улахан дьону кытта сыһыан, мүчүргэннээх сыры, айылба, дойду историята, култуурата, омуктар култууралара, ону тэннээн көрүү, биир тиэмэлээх араас ааптар айымньытын ааҕы, ырытыы о.д.а. Тиэмэ төһөнөн киэн да, оҕо соччонон олобун уопута байар кыахтанар, билэр-көрөр баҕата кэнниир, ааҕар кыаба сайдар, ааҕы култуурата инэр. Киирбит айымньылар кыра саастаах оҕо өйүн-санаатын, майгытын-сигилитин, эстетическэй өттүнэн иитиигэ оруоллара улахан. Оҕо ааҕар үөрүйэбэ сайдытын көрөн, тулалыыр эйгэтин туһунан билиитэ дирингээн истэбин аайы, ааҕар эйгэтэ кылаасан кылааска кэнээн, эбиллэн, байытыллан иһэр. Сыһыа оҕо библиографическай култуурата олохсуйар.

Онон литературнай ааҕы кууруһа художественнай-эстетическэй, өй-санаа, майгы-сигили хайысхалаах буолан ааҕы кэмпитиэнсийэтин байытар, кэнэтэр. Үөрэнээччи бэйэтин билиитин, ааҕар үөрүйэбин, сатабылын үөрэх сыалын уонна тустаах олох түгэннэрин быһаарарыгар сөпкө туһанар үөрүйэбин олохсугунар, кэпсэтэр эйгэтэ ээниир, ааҕы култуурата сайдар (аахпытын диринник өйдүүр, ааҕар кинигэтин талар үөрүйэхтэнэр, уус-уран литератураны өрүү ааҕар баҕата олохсуйар). Оҕо ааҕар култуурата төһөнөн баай да, соччонон үтүө майгылаах-сигилилээх уонна кэрэ өттүгэр сайдылаах.

Түмүктээн эттэххэ, „Литературнай ааҕы,“ ис хоһооно оҕо тылын-өһүн, аан дойду уус-уран литературатыгар киириитин, ааҕар кыабын, ааҕар култууратын сайыннарар, байытар.

Үөрэх былааныгар үөрэх предметин миэстэтэ Үөрэх былаанынан алын сүһүөх оскуолаба литературнай ааҕыны үөрэтиигэ барыта 238 ч. көрүллэр. Ол иһигэр: 1 кылааска - 16 чаас; 2 кылааска - 34 чаас; 3 кылааска - 34 чаас; 4 кылааска – 34 чаас.

Үөрэх предметин үөрэтин түмүгэ

Ытык өйдөбүллэри үөрэнээччигэ инэриин түмүгэ

1. Төрөөбүт дойдунан, дойду историятынан уонна норуоттарынан киэн туттуу санаатын олохсугуу;
2. Атын омук историятыгар уонна култууратыгар убаастабыллаахтык сыһыаннаһы.
3. Үөрэнэр баҕаны, бэйэни сайыннары.
4. Бодоруһууга майгы-сигили нуорматын, бэйэ эппиэтинэһин сайыннарар, салайынар.
5. Эстетическэй сыһыаны олохсугуу.
6. Сиэрдээх быһыны, атын дьонно амарах сыһыаны сайыннары.
7. Бииргэ үлэлиир сатабылы сайыннары;
8. Үтүө сыһыаннаах бодоруһууну олохсугуу;
9. Мөккүөрдээх түгэнтэн сатаан тахсар үөрүйэби олохсугуу;
10. Айымньылаах үлэбэ баҕаны үөскэтии, сэрэхтээх, чөл олох туһунан өйдөбүлү, сыһыаны олохсугуу.

Үөрэх сатабылларын сайыннары түмүгэ

1. Араас тизкини ис хоһоонноохтук ааһар, учугэйдик толкуйдаан сангарар, тылынан уонна суругунан тизкини онорор;
2. Соруудаһы толорорго сана араас көрүгүннэрин, ньымаларын...
3. Сэһэргэһэр кинитин болһойон истэр, кэпсэтэргэ бэлэм, кэпсэтиигэ араас сана үөскүүрүн өйдүүр, бэйэ санаатын тизэрдэргэ кыһаллар, дакаасты сатыыр.

4. Тэһнэбил, ырытыы, түмүү, түмүктээһин, наардааһын, маарынныыры, хардарыта сибээһи, төрүөтү булар, хайа баһрарар тизэмбэ кэпсэтиһиигэ кыттар.

5. Атын предметтэри үөрэтэргэ „Литературнай ааһы,“ төрүт буоларын уонна предметтэр алтыһыларын өйдүүр (бодоруһуу, култуура, айымньылаах үлэ; кинигэ, ааптар, айымньы ис хоһооно; уус-уран тизкис уо.д.а.); гуманитарнай-эстетическэй хайысхалаах предметтэр икки ардыларынааһы сибээстэрин өйдүүр.

6. Үөрэх дьарыгын сыалын уонна соругун өйдүүр, сөптөөх ньымалары булан туттар, туһанар.

7. Үөрэх дьарыгын туруоруллубут сорукарга олоһуран былаанныыр, хонтуруолланар уонна сыаналанар, ситиһиигэ тизэрдэр ордук көдүүстээх ньымалары быһаарар.

Тустаах үөрэх предметин үөрэтин түмүгэ

1. Уус-уран айымньы омуку уонна аан дойду култуурата, сизэр-майгы сыаннастара уонна баар үгэстэр харыстабыллаах буолуохтаахтарын, кэлэр көлүөнэбэ тизэрдиллиэхтээһин өйдүүр.

2. Кинигэ - кини-аймах култууратын ураты сыаннаһа буоларын өйдөөн, харыстабыллаах сыһыаны олохсутуу.

3. Уус-уран айымньы тыл искусствота диэн өйдүүр, харыстабыллаахтык сыһыаннаһар.

4. Саха уонна Россия элбэх аһсааннаах норуоттарын уус-уран литератураларын духуобунай уонна сизэр-майгы сыаннастарын өйдүүр.

5. Сайдыылаах, үөрэх бары предметтэригэр ситиһиилээх буолууга тизиктээх ааһы суолтатын өйдүүр; аан дойду, Россия истэриатын уонна култууратын, үтүө уонна мөкү сыһыан, сизэр-майгы туһунан бастакы өйдөбүллээх.

6. Ааһы суолтатын, араас көрүгүннээх тизкис (билиһиннэрэр, үөрэтэр, талар, көрдүүр, чинчийэр) уратытын уонна ис хоһоонун өйдүүр, дьүүллэһиигэ кыттар, герой араас быһыытын-майгытын сизэр-майгы өттүнэн ырытар, сыаналыыр.

7. Таска уонна искэ ааһы техникатын баһылааһын, ааһпыты араастаан уларытыы, уус-уран, научнай-популярнай уонна үөрэтэр тизкистэри ырытарга судургу литературоведческэй өйдөбүллэри туһаныы, салгыы ааһааччы быһыытынан уонна тыла-өһө сайдыытыгар суолталааһын өйдүүр.

8. Бэйэ ааһарга сөптөөх кинигэни талары сатыыр, тизэмэтическэй, алфавитынан каталогтары уонна сүбэлиир испиһэги туһанар, бэйэ ситиһитин, кыаһын сыаналанар, тупсарынар, эбии дьарыктанарга, информация хомуйарга ыйар-кэрдэр матырыһаалынан таба туһанар.

Үөрэх предметин ис хоһооно

Санарыы уонна ааһы үлэтин көрүгүннэрэ

Истин. Туора сананы истэн ылыныы (кэпсэтэр кини саната, араас тизкини ааһы). Туора сананы хайдах баарынан өйдөөһүн, истибит айымньы туһунан ыйытыыга сатаан хоруйдааһын, буолбуту сааһылаан быһаарыы; сана соругун өйдөөһүн; үөрэх, научнай-биллэрэр, уус-уран айымньы тизкистэрин истэн баран, ыйытыыны сатаан биэри.

Таска ааһы. Тылы, этиини уонна тизкини буукубалаабакка уонна сүһүөхтээбэккэ таба ааһы. Сүһүөбүнэн ааһыттан сыһа бүтүн тылынан өйдөөн ааһы, тыл ситимин интонациянан холбоһун; тизкис ис хоһоонун өйдүүр туһугар кылаастан кылааска ааһы тэтимин түргэтэти. санарар сана (тыл ситимэ уонна этии) суолтатын өйдүүргэ ыйыы биэри. Дьобус тизкини хоһоонноохтук ааһы: таба санарыы уонна интонация нуорматын тутуһуу; ааһы соругун өйдөөһүн, ааһар айымньыга сыһыаны көрдөрүүгэ интонацияны тутуһуу, санарыы

уонна бодоруһуу соруҕар сөп түбэһиннэрэрн аабыы тэтимин түргэтэтии эбэтэр бытаардыы. Сурук бэлиэтэ чорботулар этиилэрин интонациялаахтык аабыы. Араас көрүннээх уонна тииптээх тиэкистэр уратыларын өйдөөһүн.

Искэ аабыы. Кээмэйинэн уонна көрүгүнэн (жанрынан) сөптөөх айымньылары таска аабыыттан сыыйа искэ аабыыга көһүү. Аахпыт тиэкиһи өйдүүргэ ис хоһоонун санатыһан уонна ыйытыыларга хоруйдаан хонтуруолланыы уонна көннөрүнэр ньымалары туһаныы. Аабыы араас көрүгүнүн (үөрэтэр, талар, билсэр) туһанан, үөрэх уонна научнай-биллэрэр тиэкистэн информацияны булла үөрэни. Аабыы араас көрүгүнүн уратытытн өйдөөһүн: факт, ойуулааһын, этиини толоруу уо.д.а.

Араас көрүннээх тиэкиһинэн үлэ. Уус-уран, үөрэх, научнай-популярнай тиэкистэр өйдөбүллэрин били, кинилэри тэннээһин. Маннык көрүннээх тиэкистэри оноруу сорукутара. Көннөрү этиилэртэн тиэкиһи араарар үөрүйэҕи баһылааһын. Тиэкис тиэмэтин уонна сүрүн санаатын бэйэ быһаарыыта; төрүөт уонна түмүк сибээстэрин быһаарыы; тиэкиһи сөптөөх кэрчиктэргэ араарыы. Хас биирдии кэрчик уонна тиэкис сүрүн чаастарын быһаарыы, аат биэри; тиэкис ис хоһоонун ааттыыр ыйытыы этиилэринэн эбэтэр бэйэ толкуйунан былаан оноруу. Тирэх тылларынан эбэтэр бэйэ онорбут былаанынан тиэкиһи сииһилии, талан, кылгатын кэпсээһин. Кэпсииргэ туох кэнниттэн туох буоларын чопчу ситимнээн тутуһуу. Аахпыт тиэкиһи эбэтэр атын бэриллитит холобуру үтүгүннэрэн, ойуулааһын, сэлэргээһин, толкуйдааһын тиэкиһи оноруу. Кэпсэтии кэмигэр кинилэри туох сыаллаах туһанары быһаарыы.

Элбэх информация араас көрүгүнүн кытта үлэлээһин. Уопсай ырытыыга кыттыы: ыйытыыга хоруйдааһын, чопчу тиэмэҕэ иһитиннэри оноруу, атын киһи этэрин истии, кэпсэтии кэмигэр хоруйдары толорон, ситэрэн биэри. Ыйынныгы уонна көрдөрөр-ойуулуур матырыйаалы туһаныы.

Тиэкис ис хоһоонун ойуулааһын (айылба, герой тас көрүгэ, буолар сирэ) уонна толкуйдааһын (туох туһунан кэпсэнэрэ, сүрүн санаата) ньымаларын туһанан хаттаан оноруу. Уус-уран уонна научнай-биллэрэр айымньылары тэннээһин, кэпсэтиигэ туох сыаллаах туһанары быһаарыы: аабааччы ийиитигэр сабыдыаллааһын.

Библиографическай култуура. Кинигэ - искусство ураты көрүгэ. кинигэ - били төрдө. Саха сиригэр бастакы кинигэлэр уонна кинигэни бэчээттээһин сабаланыыта (уопсай өйдөбүл). Үөрэх, уус-уран, ыйыннык кинигэ. Кинигэ ис хоһооно эбэтэр иһинээҕитэ, таһа, титульнай илииһэ, аннотацията, ойуулар (иллюстрациялар). кинигэҕэ информация көрүгэ: научнай, уус-уран (кинигэ тас көстүүтүгэр олобуруу, ыйар- иллюстративнай матырыйаал).

Кинигэ тиибэ: айымньы-кинигэ, хомуурунньук-кинигэ, суруйуулар хомуурдара, периодическай бэчээт, ыйыннык, тылдыт, энциклопедия арааһа.

Бэриллитит испиһэгинэн кинигэни талы, картотекалар, библиотекаҕа оҕо кинигэлэрин туһаныы. Алфавитынан каталог. Оҕо сааһыгар сөптөөх тылдытынан уонна ыйыннык-литературанан туһаныыта.

Учуутал көмөтүнэн үөрэх уонна научнай-популярнай тиэкистэр уратыларын быһаарыы.

Уус-уран айымньы тиэкиһинэн үлэ. Уус-уран айымньы ис хоһоонун өйдөөһүн, ийиилээхтик ылыныы. Айымньы аатын кытта ис хоһоонун өйдөөн ситимнээһин.

Уус-уран тиэкис уратытын быһаарыы, айыллыбыт сыалын өйдөөһүн (аабааччыга ойууламмыт хартыына уонна уран тыл ньымата).

Тылы хайдах иһиллэринэн уонна суолтатынан ырытыы, көнө уонна көспүт суолта. Суруйааччы айбыт хартыынаттын өйгө ойуулуур үөрүйэх.

Тыл ойуулуур-дүһүннүүр ньыматын туһанан, айымньы тиэкиһи эбэтэр быһа тардыыны бэйэ айыыта. Уруһуйдарынан эбэтэр иллюстрацияларынан кэпсээн айыы; уус-уран айымньыттан иллюстрацияҕа сөп түбэхэр кэрчиктэри булуу. Аахпыт тиэкистэн быһа тардыыны тылынан ойуулааһын.

Айымны героюн характеристикааһын (мэтириэтэ, майгыта, туттуута-хаптыыта, саната), буолбут быһыы төрүөтүн ырытыы. Сурун санааны тириэрдэн, сиилини, талан уонна кылгатын кэпсиэр дьобуру инэри. Геройдар быһыыларын маарыннатын эбэтэр утары тутан тэннээһин; онно сөп түбэхэр тылы эбэтэр тыл ситимин булуу. Тиэкини ырытыыга учуутал көмөтүнэн ааптар геройга сыһыанын, айымны сүрүн санаатын быһаарыы.

Тиэкистэн сөптөөх кэрчиктэри булуу: айылҕаны ойуулааһын, буолар сирэ-уота, герой туттуута-хаптыыта. Бэриллибит быһа тардыыны бэйэ талан кэпсээһинэ, тирэх тылы, тыл ситимин кэпсээнтэн булуу. Буолар түгэннэринэн, уйулҕаны ойуулааһынынан, геройдар быһыыланыларынан маарыннаһар быһа тардыылары араас айымныыттан булан тэннээһин; түмүү уонна түмүктээһин.

Кыра кээмэйдээх хоһооннору уонна норуот тылынан айымныыларын өйтөн аабыыга үөрэтии. „Төрөөбүт дойду,“ диэн өйдөбүлү инэриини, киниэхэ таптал Россия бары норуоттарын айымныытыгар көстүүтэ. Араас норуот тылынан айымныытыгар тиэмэ, сүрүн сана, герой, сир-майгы сыанабыла маарыннаһыыта. Россия духуобунай-нравственной, култуурунай үгэстэрин ылыныы, үөрэни.

Литературнай - уус-уран айымныыларга арыллар амарах сана, чизинэй, хорсун быһыы, добордохуу, өстөһүү, аба-сана, кырык, бэйэ суолтатын билини, дьохуннаах, сирдээх буолуу курдук сир-майгы, этика ОйдОБУллэрин ылыныы, инэрини. Бу өйдөбүллэри герой атын дьонно, айылҕаба, тулалыыр эйгэбэ сыһыанын холобуругар олобуран ырытыы.

Дьону кытта сыһыанна бэйэбэр баһарбаккын онорума, бэйэбин таптыырын курдук атын киһини таптаа диэн сир-майгы, сир-сигили быраабылаларын тутуһуу туһунан толкуйдааһын; ону күннээҕи олоххо алтыһыыга туһаныы: бэйэмсэх, ымсыы буолуу, хара санааланы курдуктартан туттунар сана. ©стөһүүгэ, кырыктыыыга, бэйэмсэх буолуута, атын киһи личноһыгар ытыктабыла суох сыһыаннаһыыта олобууар алтыһыы көдүүһэ суогун дакаастыыр сюжеттар, литературнай персонажтар быһыылар маарыннаһыыта. истинник санаһыыга, тапталга, тулуурга, хардарыта көмөбө, аһыныгас уонна амарах буолууга, алдьархайтан быһааһын, тылга туру, албынтан-көлдүүнтэн куотунуу курдуктарга олобууран, доһотторун кытта истинник сыһыаннаһар кэпсээн уонна остуорууа геройдарынбыһыыларыттан холобуру аҕалар үөрүүх.

Айымны героидарын үтөө уонна мөкү быһыыларын өйдөөһүн, учуутал көмөтүнэн санааны олохтоохтук этини. Бэйэ быһыытын ырытыы, литературнай айымныыттан сөбүлүүр геройу үтүктэр баһа.

Үөрэх, научнай-популярнай уонна уус-уран тиэкини кытта үлэ. Айымны аатын өйдөөһүн, ис хоһоонун кытта ситимнээһин. Үөрэх уонна научнай-популярнай тиэкистэр уратыларын туһунан информациялааһын. Үһүээн, сэхэн, танара кэпсээннэрин биер уопсай уратыларын өйдөөһүн (быһа тардыы эбэтэр дьобус тиэкис). Төрүөт уонна түмүк сибээһин олохтооһунна араас көрүннээх тиэкини ырытыы судургу ньымаларын кытта билсипти. Тиэкис сүрүн санаатын быһаарыы. Тиэкини чаастарга араарыы. Кыра тиэмэлэри быһаарыы. Күлүүс эбэтэр тирэх тыллар. Тиэкини хаттаан оноруу алгоритмын туттуу. Күлүүс тылга, моделга, схемаба тирэбэрэн тиэкини хаттаан оноруу. тиэкини сиилини кэпсээһин. Тиэкистэн сүрүнүн арааран кылгатын кэпсээһин.

Кэпсэтэр үөрүүх. Бодоруһуу сирэ. Диалокка, сана биер көрүнэр, кэпсэтээччилэр сана атаһаһалларын өйдөөһүн. Диалог уратытынан кэпсэтии сыалын били, ыйытыыны уонна хоруйу толкуйдааһын, кэпсэтэр киһини истэр үөрүүх, кэпсэтиини ыйытыы уонна реплика көмөтүнэн көбүлээһин буолаллар; тиэкис ис хоһоонугар уонна бэйэ тус уопутугар олобууран, бэриллибит тиэмэбэ эбэтэр айымны туһунан бэйэ санаатын этии. Бодоруһуу сирин тутуһуу. Норуот тылынан айымныытыгар олобууран, норуот кэпсэтэр сирин уратыларын кытта билсипти.

Монолог - сана биер ураты көрүнэ. Тиэкискэ (бэриллибит тиэмэ эбэтэр ыйытыыга хоруй) олобууран, сүрүн санааны быһааран дьобус этиини сангарар үөрүүх. Аахпыт эбэтэр истибит научнай-популярнай, үөрэх уонна уус-уран тиэкистэр уратыларын учуоттаан туран тириэрдипти.

Тугу этэри эрдэ былааннааһын (хайдах сағалыыры, онтон тугу этэри уонна тугунан түмүктүүрү); этэр сана сыалыгар сөп түбөһөр тылы- өһү булуу. Ойуунан, аахпыт тиэкиһинэн эбэтэр бэриллитит тиэмэбэ ситимнээх сана, кэпсэтии сизэрин тутуһан кылгас кэпсээни оноруу.

Сурук. Суругунан сана сизэрэ. Суругунан сана нуорматын тутуһуу; ис хохООН аатыгар, тиэмэтигэр сөп түбөһиитэ (буолар сирэ, герой характера). Суругунан санаға тыл ойуулуур-дьүһүннүүр ньыматын туттуу (синоним, антоним, тэннээһин). Суругунан тиэкиһи бэрэбиэркэлэнии уонна көннөрүү.

Бэриллитит тиэмэбэ, бэйэ кэтээн көрүүтүнэн эбэтэр аахпыт айымньы туһунан кылгас өйтөн суруйуу, ойуулааһын уонна толкуйдааһын ньымаларын туһанан кинигэ, дьобус кэпсээн (бэйэ олобор буолбут түгэн) суруйуу.

Оҕо ааҕар эйгэтэ

Норуоттар тылынан уус-уран айымньылары. Кыра кылаас үөрэнээччитин ссаһыгар сөптөөх XIX – XX үйэтээҕи Россия норуоттарын уонна тас дойдулар литератураларын, оҕо литературатын классиктарын, Россия норуоттарын уонна тас дойдулар билинни суруйааччыларын айымньылары. Уус-уран, научнай-популярнай, историческай, муччургэннээх сырылардаах, ыйыннык-энциклопедия кинигэлэр, оҕо хаһыата, сурунаала. Кылааска ааҕыга уонна истиигэ, бэйэ уонна дьие кэргэнинэн ааҕыга, атын оҕолору кытта уонна дьие кэргэннэ ырытыгыга аналлаах айымньылар араас көрүгнэрэ (саха уонна Россия норуоттарын остуоруйалара; таабырыннар, ырыалар, чабырҕахтар, өс хоһооннор; кэпсээннэр уонна хоһооннор; үһүээннэр уонна номохтор).

Бырагыраама сүрүн тиэмэлэрин ис хоһооно; араас норуот фольклора, Ийэ дойду, киниэхэ таптал, историята, айылҕата; оҕо, ыал уонна оскуола; кырачаан доҕотторбут; үтүө быһыы, доҕордоһуу, чиэһинэй буолуу, албан аат; дьиктилэр-дьиибэлэр, киэн туттар суруйааччыларбыт уо.д.а.

Кылаас аайы бэриллэр уопсай тиэмэлэргэ ааҕар үөрүйэҕи эрчийиигэ маннык салаалар тутуһуллаллар: „Библиотекаға дьарык,, „Биһиги театрбыт,, „Бэйэ ааҕыта,, „Дьие кэргэнинэн ааҕы,, „Ойуулуур-дьүһүннүүр эйгэбэ,, „Айар бырайыак,, „Айымньы Дойдугун кистэлэннэр,,

Литература өйдөбүллэринэн үлэ

Тиэкистэн ойуулуур-дьүһүннүүр ньыманы булан араарыы: синоним, антоним; уус-уран быһаарыы, тэннээһин, метафора, сирэйдээн этии (учуутал көмөтүнэн).

Литература өйдөбүллэрин быһа холуйан били: уус-уран айымньы, тыл искусствота, ааптар (кэпсээччи), тиэмэ, герой (мэтириэтэ, туттуута- хаптыгыта, майгыта, саната); ааптар геройга сыһыана (учуутал көмөтүнэн).

Сэһэн (кэпсээн) тутулун туһунан уопсай өйдөбүл, ойуулааһын (айылҕа, мэтириэт, мал-сал), толкуйдааһын (герой монолога, геройдар кэпсэтиилэрэ).

Кэпсээнинэн уонна хоһоонунан сана, хоһоонунан айымньы уратыта (ритм, рифма).

Айымньы жанра. Историческай-литературнай өйдөбүллэр: фольклор уонна ааптар айымньыта (араарыы).

Фольклор кыра жанрын били, араарыы, сүрүн санаатын быһаарыы.

Остуоруйа көрүгнэрэ: тынар-тыыннаах, олох-дьаһах, аптаах-алыптаах. Остуоруйа уус-уран уратыта: остуоруйа геройа, ойуулуур-дьүһүннүүр ньымалар, тутула. Литературнай остуоруйа. Олонхо өйдөбүлэ, олонхо, бухатыыр, геройдара, Орто дойду, олонхо тыла. Кэпсээн, хохООН, үгэ туһунан уопсай өйдөбүл, тутууларын уонна ойуулуур-дьүһүннүүр ньымаларын уратыта.

Айар үлэ

Ааспыт айымньыга маарыннатаран ойуулааһыннаах уонна толкуйдааһыннаах остуоруйаны уонна кэпсээни айыы; учуутал көмөтүнэн остуоруйа сюжетын сайыннаран атын вариантын толкуйдааһын.

Литературнай айымньы тиэкиһин уларытыы: оруолунан аабы, инсценировкалааһын; хоһоонноохтук аабы, тылынан ойуулааһын; ыһыллыбыт тиэкиһи сааһылааһынна араас ньыманы туһаныы (төрүөт-түмүк сибээһин олохтоохун, буолар түгэни сибээстээһин, дьайылары толорууга түһүмэхтэри тутуһуу); өйтөн айыылаах аахпыттан суруйуу, уус-уран айымньыта (маарынныыр тиэкис), хуудоһунньук хартыныатыгар, айымньынан ойуулар серияларыгар эбтэтр тус уопукка олобуран бэйэ тиэкиһин айыы.

Тылынан уус-уран, музыкальнай, ойуулуур-дьүһүннүүр айымньылары тэннээн көрүү; музыканы, хоһоону истиигэ олобуран бэйэ этиилэрин оноруу, онно бэйэ сыһыанын тириэрдии уонна ону тыл көмөтүнэн тириэрдии (учуутал көмөтүнэн).

3 кылааска аабы уруога тематическай принципкэ олобулар. Лексическэй тиэмэ ахсын үөрэнээччи онно сыһыаннаах норуот айымньытын, араас суруйааччы кэпсээнин, хоһоонун, тылбаас айымньытын аабар. Онон суруйааччыны кыттабилсигии салгыы кэниир, биир тиэмэлээх тус-туспа айымньыны тэннээн көрөр кыах баар буолар. Тиэмэ араас өттүттэн арыллан, обо билиитэ-көрүүтэ сааһыланарыгар туһалыыр.

Аабар, толкуйдуур, айар дьобуру сайыннарыы

Аабы, интонацияны тутуһуу

Тиэкиһи сөпкө, өйдөөн (сыһа аахпытынбэйэтэ көннөрөн) таска доргуччу аабар. Туочукаба, сопутуойгаторхтоон, тыныллар, куолаһынуларытар. Ыйытыы, соруйуу, күүһүрдүү этиинтонациятын тутуһар. Оруолунан үллэстэн аабар.

Кылаас таһынаабы аабы

Учууталис хоһоонункылгастыккэпсээбитэбэтэр соробун кэпсээбиткинигэтинкылаас таһыгар аабар. Айымньыатын, авторын өйдүүр. Үчүгэйсуруйааччыдиэн өйдөбүл үөскүүр. Библиотекаба сылдыар,бэрээдэги тутуһар.

Литературнай аабы нэдиэлэбэ 1 чаас, сылга 34 чаас.

Литературное чтение на языке саха – литературнай аабыы
Нэдиэлэ5э 2 чаас
Л.В. Захарова Л.К. Избекова
1 чэппиэр (17)

№	Дата:		Уруок темата	Ытыллалар улэлэр:	
1 чааһа. Норуот тылынан уус – уран айымньыта					
Норуот ыра санаата - остуоруйа					
1	02.09	1ч	Кирири уруок- Норуот тылынан уус уран айымньыта	Аа5ар кинигэни харыстааһын бырабылаларын кытта билсирини, хоһоону аа5ыыга эрчийини, нойосуус уерэтиигэ бэлэмнээһин, о5о ейге хатыыр уеруйэ5ин сайыннарыы сайыццы сынньалац туһатын туһунан ейдебулу санатыһыы, хартыынанан кэпсээн оцорорго уерэтини, учуутал тылын бол5ойон истэр дьобуру сайыннарыы	
2	06.09	1ч	Муммут уолаттар (саха остуоруйата) Стр: 4-7	Хоһоонноохтуук аа5ыыны, талан аа5ыы уеруйэхтэрин сайыннарыы, эрчийини. Айымньылар уус-уран тылын туттан ис хоһоонун кэпсиригэ эрчийини.	
3	09.09	1ч	Солумуон Муударас (саха остуоруйата) Стр8-9	хоһоону нойосуус уерэтиигэ бэлэмнээһин, хоһоон тылын – еһун кытта билсирини, тулалыыр эйгэни кэтээн керуу дьобурун иитини, Хоһоонноохтуук аа5ыыга эрчиллин, талан аа5ар уеруйэхтэрин билсирини, Хартыынаны, бол5ойон керен, тылынан ойуулааһыцца, онно текст тылларын сатаан уерэтини.	

				Куһуну хохуйууну нойосуус уерэтиигэ бэлэмнээһин. Тереебут тыл кэрэтин ейдуургэ уһуйуу.	
4	13.09	1ч	Кэ5э (Эбэнки остуоруйата) Стр 10-12	Хохоонноохтуук аабыыга эрчиллии, талан аабар уеруйэхтэрин билсигии, Хартынананы, болбойон керен, тылынан ойуулааһыцца, онно текст тылларын сатаан уерэтии. Сыһата суох, хохоонноохтук аабыыга дьарыктаныы,	
5	16.09	1ч	Эһэни бултааһын (чукча остуоруйата) Стр13-15	Хохоонноохтуук аабыыны сайыннарыы. Суһуехтээбэккэ, набылкайдык аабыыга эрчийии, кэпсээнтэн талан аабыы уеруйэхтэрин сайыннарыы. Былаанынан, бу айымныы тылларын туттан, кэпсээн суруйа уерэтии	
6	20.09	1ч	Балыксыт обонньор уонна Суор (долган остуоруйата) стр16-19	Айан суруйар дьобуру сайыннарыы, Хартынананы, болбойон керен, тылынан ойуулааһыцца,	
7	23.09	1ч	Карнаайдаах уол (узбек остуоруйата) Стр20-23	тургэнник аабыыга эрчийии, искэ аабыы үөрүйэбин сайыннарыы, айымныыга боппуруостары туруора үөрэнии.	
8	27.09	1ч	Кыһыл кемус статуэтка (индия остуоруйата) 24-26	1. Сыһата суох аабыыны, искэ аабыыны, ыйытыы, куһурдуу этиилэри сепке интонациялаан аабыыны ситигии, 2. сиигилии кэпсииргэ уерэтии, текст ис хохоонун көрдөрөр уруһуй оноруу.	

9	30.09	1ч	Салааны түмүктүүр уруок – ыйытык		
Чабылхай тыллаах, имигэс этиилээх – чабырбах					
10-11	04.10 07.10	2ч	Сылгы. О5о чабырбаба стр 27	Норуот айымньыта – чабырбабы этэ уерэнии.	
Сэргэ төрдүгэр сэнэн					
12-13	11.10 14.10	2ч	Ханнык уйэлэр баалларый? Стр 28-29	Сыыһата суох аабыны, искэ аабыны, ыйыты, кууһурдуу этиилэри сепке интонациялаан аабыны ситиһии, Былаан оцорон кэпсири сайыннары,	
14-15	18.04 21.04	2ч	Тыгын Дархан Стр30-32	Сыыһата суох, хоһоонноохтук аабыга дьарыктаны, Бутун тылынан сахалы аабы, талан аабы уеруйэхтэрин салгы сайыннары, Текси чугаһатан кэпсиир уеруйэ5и и4эри,	
16	25.04	1ч	Чиэппэри түмүктүүр уруок – Аабы тэтимин бэрэбиэркэлээһин	Аабы тэтимин бэрэбиэркэлээһин, аахпыты ис хоһоонун кэпсээһин	
2 чиэппэр 15ч					
17-18	28.04 08.11	2ч	Майа5атта Бэрт Хара Стр33-36	Сыыһата суох аабыга эрчиллии, Айымньы ис хоһоонун кылгатын, айымньы тылынан туттан кэпсииргэ уерэтии, Бэйэ этиитин тиэкис тылынан бигэргэтиигэ эрчийии,	
19	11.11	1ч	Дьала5ай Киилээн Маһары ыһыа5ар	Хоһоонноохтук аабыны, талан аабы уеруйэхтэрин сайыннары, эрчийии.	

			сылдыыта Стр37-38	Айымнылар уус-уран тылын туттан ис хоһоонун кэпсииргэ эрчийи.	
20	15.11	1ч	Манчаары Хаппар уолугар аат биэриитэ Стр39-40	темаҕа ылбыт билиилэрин тумуктээһин, өйтөн суруйууну ырытыы, тупсарыы үөрүйэхтэрин сайыннарыы.	
Саха оҕуһун мииннэ да – ырыаһыт					
21	18.11	1ч	Киэһэ. Кыыллаах арыы. Стр41-42	Сыһһата суох аабыыга эрчилли, хоһоону нойосуус уерэтиигэ бэлэмнээһин, хоһоон тылын – еһун кытта билсиһи, тулалыыр эйгэни кэтээн керуу дыоһурун иити,	
22	22.11	1ч	Ат ырыата. Биһик ырыата. Стр 43-44	Бйытыылары таба туруорарга уерэти, хоһоону аабыыга эрчийи, нойосуус уерэтиигэ бэлэмнээһин, оһо ейге хатыыр уеруйэһин сайыннарыы,	
23	25.11	1ч	Булуулуу оһуокай. Найахы оһуокайа. Стр45-46	Темаҕа ылбыт билиилэрин хонтуроуллааһын	

№	Дата:		Уруок темата		
Уһун түүннээх олонхо					
24	29.11	3ч	Ньюобалдын Кугас аттаах Тойон Дьаһарыма Стр 47-53	Хоһоонноохтук аабыы, талан аабыы уеруйэхтэрин салгыы сайыннарыы, Текст ис хоһоонун толору кэпсииргэ бэлэмнээһин,	
25	02.12				
26	06.12				

				Сыһата суох аабыга эрчилли,	
Билии- көрүү түннүгэ – таабырын					
27	09.12	1ч	Таабырыннар	Сыһата суох, хоһоонноохтук аабыга дьарыктаныы, Бутун тылынан намылхайдык аабыы, талан аабыы уеруйэхтэрин салгыы сайыннарыы, Текси чугаһатан кэпсиир уеруйэби ицэри,	
Саха оһоһун иннигэр – бөлүһүк					
28	13.12	1ч	Өс хоһоонноро	Сыһата суох аабыы уеруйэбин чицэтии, Чаастарга аат толкуйдааһын. Айымныы сурун идеятын ейдету Саха сирин киин куоратын туһунан билиини кэцэтии, киэн туттуу	
29	16.12	1ч	Салааны түмүктүүр уруок – тургутук	Ыйытылары таба туруорарга үөрэтии, былаан оноруута: тиэкиһи чаастарга араары, тирэх тыллары булуу, былааны торумнааһын, былаанынан кэпси уөрүйэби сайыннарыы	
30	20.12	1ч	Чиэппэри түмүктүүр уруок – Аабыы тэтимин бэрэбиэркэлээһин	Аабыы тэтимин бэрэбиэркэлээһин, аахпыты ис хоһоонун кэпсээһин	
II чааба. Уус-уран литература Хомоһой тыллаах хоһоон барахсан					
31	23.12	1ч	Анемподист Софронов Мин стр 60 Дорообо, дойдум!	Хоһоонноохтуук аабыыны сайыннарыы. Суһуехтээбэккэ, набылкайдык аабыыга эрчийи, кэпсээнтэн талан аабыы уеруйэхтэрин сайыннарыы.	

			Стр 61	Былаанынан, бу айымны тылларын туттан, кэпсээн суруйа уерэтии	
32	27.12	1ч	Эллэй Үөрэх ынгырыыта стр62 Өкүлүүн стр63	Ейдебуллээх аабы уеруйэ5ин сайыннарыы, Бэйэ тылынан текскэ чугаһатан кэпсииргэ уерэтии, Дойду кыһыл кинигэ5э киирбит кетердерун кытта билсиһии.	
3 четверть (21ч)					
33	13.01	1ч	Куннук Уурастыырап Күөрэгэй стр 64 Этиннээх ардах стр65	Хоһоонноохтуук аабыуеруйэ5ин сайыннарыы, Хоһоону нойосуус уерэтэн, ейге хатыыр дьобуру сайыннарыы, Ийэ дойдунан кизэн туттуу ейдебулун инэрии, Теманан боппуруостарга эппиэт.	
34	17.01	1ч	Семен Данилов Ырыа туһунан стр 66 Леонид Попов Тус хоту үөскээбит буоламмын стр 67	Өйдөбуллээх аабы үөрүйэ5ин сайыннарыы, Бэйэлэрин ийэлэрин туһунан ситимнээх кэпсэтии. Этиини таба оцоруу дьобурун сайыннарыы, Чугас дьоццо уонна араас идэ5э таптала, убаастабылы иитии.	
35	20.01	1ч	И. Гоголев От үлэтэ стр 68 Тапталлаах ийэккэм стр 68 М.Ефимов Саха сирин ыччата стр 69	Хоһоонноохтуук доргуччу аабы уеруйэ5ин сайыннарыы, Бэйэ тылынан текскэ чугаһатан кэпсииргэ уерэтии, Былаан оцорон кэпсииргэ үөрэни	

Оболорго хоһооннор					
36	24.01	1ч	С. Данилов Арыылаахха стр 70 С.Руфов Албынчыктар стр 72	Сыһата суох аабы уеруйэбин чицэтии, Хоһону нойосуус уерэтэн, ейге хатыыр дьобуру сайыннарыы,	
Нууччалыыттан тылбаас					
37	27.01	1ч	А.Пушкин Хаайыылаах Кыынынгы суол стр 75	Аабы бары уеруйэхтэрин салгыы сайыннарыы, Нуучча поэттарын хоһооннорун тылбаастарын кытта тэцнээн керуу	
38	31.01	1ч	М.Лермонтов Былыттар Баарыс стр 76-77	Сыһата суох аабы, искэ аабыуеруйэхтэрин чицэтии, хоһону аабыга эрчийии, нойосуус уерэтиигэ бэлэмнээһин, оһо ейге хатыыр уеруйэбин сайыннарыы, боппуруостарга эппиэт.	
Кэрэ кэпсээн, сэргэх кэпсээн					
39	03.02	1ч	Э.Эристиирэп Кумалаанга бары Стр 79-80	Ейдебуллээх аабы уеруйэбин сайыннарыы, Бэйэ тылынан текскэ чугаһатан кэпсииргэ уерэтии.	
40	07.02	1ч	Амма Аччыгыйа Куйуур стр 81-85	Ейдебуллээх аабы уеруйэбин сайыннарыы, Этиини таба оцоруу дьобурун сайыннарыы, Чугас дьоццо уонна араас идэһэ таптала, убаастабылы иитии.	

41	10.02	1ч	Т.Сметанин, Я.Стручков Куьу урабаанын да бултуурбут стр 86- 88	Темаба ылбыт билиилэрин тумуктээһин, Быйтыгылары таба туруорарга уерэтии, Тест боппуруостарыгар эппиэт.	
42	14.02	1ч	Н.Якутскай Хотой доҕоро стр 89- 92	Дорҕоонноохтук аабыы үөрүйэбин сайыннарыы, Айымныыны чаастарга араарыы, былаан оноруу үөрүйэхтэрин чингэтии, Ийэ дойдуну геройдарыгар таптала ингэрии.	
	17.02	1ч	Дьүөгэ Ааныстыырап Бытык стр93-96 Николай Габышев Өлүөскэ стр 97-100	Табатык, өйдөбүллээхтик аабыы уерүйэбин чицэтии, хоһоону аабыыга эрчийии, нойосуус уерэтиигэ бэлэмнээһин, оҕо ейге хатыыр уерүйэбин сайыннарыы, ийэ дойдуну чиэстээхтик кемускуур саллааттарга таптала, убаастабылы иитии	
43					
44	21.02	1ч	Николай Неустроев Кутаммыт стр 100-103 Михаил Чооруоһап Эһэ өрүһүйбүтэ стр 104-106	Айымныылары ис хоһооннорунан тэннииргэ уерэтии,	
45	24.02	1ч	Тимофей Сметанин Яков Стручков Төбөбөр кус сымыыттаабыта, өлөр суолтан бөрө быыһаабыта стр 107-110	Албаһа суох аабыы уерүйэбин ингэриигэ, септеех интонацияны тутуһууга дьарыктааһын, .	

№	күнэ	чаас	Уруок темата		
Нууччалыыгтан тылбаас					
46	28.02	1ч	Лев Толстой Акула стр 111-113	Ейдебуллээх аабыы уеруйэбин сайыннарыы, Этиини таба оцоруу дьобурун сайыннарыы, Бэйэ тылынан текскэ чугаһатан кэпсииргэ уерэтии.	
47	03.03	1ч	М.Горький Барабыай оҕото стр 114-117	Хоһоонноохтук аабыы, талан аабыы уеруйэхтэрин салгыы сайыннарыы, Текст ис хоһоонун толору кэпсииргэ бэлэмнээһин, Сыһата суох аабыыга эрчиллии.	
Поэма					
48- 49	07.03 10.03	2ч	Семен Руфов Валерка – собуруу дойдуга стр 118-124	Аабыы бары уеруйэхтэрин салгыы сайыннарыы, Айымньылар ис хоһооннорун биллэриин, Айымньылар геройдарын быһыыларын – майгыларын сыаналааһыцца бэлэмнээһин, бэйэ дьайыытын бэрэбиэркэлэнэр уеруйэхтэри иитии.	
Үгэ					
50	14.03	1ч	Күн Дьырибинэ Көбүөхтүүрүн аанһа күөх кийиргэс Стр 125-128 Рафаэль Баҕатаайыскай	Оруолларынан аабыы уеруйэхтэрин ицэриин, Айымньы геройдарын быһыыларын – майгыларын сыаналааһыцца бэлэмнээһин, бэйэ дьайыытын бэрэбиэркэлэнэр уеруйэхтэри иитии,	

			Энэлээх куобах стр 129-130	Уерэх оботун быраабылатын билиини ситиини.	
			Петр Тобуруокап Попугай араатар стр 131	Хоһоонноохтук, сыһната суох аабыы, талан аахтарыы уеруйэхтэрин чицэтии, Тыллар элбэх суолталарын туттууга дьарыктааһын, тексти кылгатаан кэпсииргэ холонуу.	
Нуучалыыттан тылбаас - басня					
51	17.03	1ч	Иван Крылов Куба, сордон, рак стр 132- 133	Доргуччу, оруолларынан аабыы уеруйэхтэрин сайыннарыы, Айымньылар ис хоһооннорун биллэрии, Айымньылар геройдарын быһыыларын – майгыларын сыаналааһыцца бэлэмнээһин, бэйэ дьайыытын бэрэбиэркэлэнэр уеруйэхтэри иитии,	
52	21.03	1ч	Чиэппэри түмүктүүр уруок – Аабыы тэтимин бэрэбиэркэлээһин	Аабыы тэтимин бэрэбиэркэлээһин, аахпыты ис хоһоонун кэпсээһин	
Автор остуоруйалара					
53	24.03	1ч	Иван Федосеев Чөрөс уонна Чэрэс стр 134- 139	Оруолларынан аабыыга эрчийии, тыллар суолталарын быһааран тылы сайыннарыы, уерэнээччи быраабылатын билиини чицэтии. А5а дьоццо ытыктабылы иитии.	
4 четверть (15ч)					
54 55	04.04 07.04	2ч	Петр Тобуруокап Чангый Чабаан стр 140-152	Аабыы бары уеруйэхтэрин салгыы сайыннарыы, Угэ суолтатын ейдетуу, тереебут тыл кэрэтинэн киэн туттуу чувствотын иитии.	

Автор остуоруйата нууччалыыттан тылбаас					
56 57	11.04 14.04	2ч	Ганс Христиан Андерсен Куһаҕан кусчаан стр 153-164	Хоһоонноохтуук аабыны сайыннарыы. Суһуехтээбэккэ, набылкайдык аабыга эрчийи, кэпсээнтэн талан аабы уеруйэхтэрин сайыннарыы.	
Автор чабырбаа					
58	18.04	1ч	Тамара Петрова Былтас сирэй стр 165 Мария Матахова Эн сымыйа-мин сымыйа стр 166	Былаанынан, бу айымны тылларын туттан, кэпсээн суруйа уерэтии ыйытылары таба туруорарга уерэтии, Ийэ дойдунан киэн туттуу ейдебулун ицэрии	
Драматической айымнылар					
59 60 61 62	21.04 25.04 28.04 02.05	4ч	Мария Эверстова- Обутова Таба уонна Биичээн стр 168-170 Куобах үөрүүтэ стр171-173 Баа аттаммыта стр174-176	Хоһоонноохтукаабыга ыйыты, кууһурдуу этиилэри сепке интонациялааниа абаары ситиһии, Эргэрбит тыллары билиһиннэрии, туттар тылларын байыты,	
63 64	05.05 12.05	2ч	Иван Гоголев Хаарчаана стр177- 186	Сыһата суох аабы уеруйэбин чинэтии, Чаастарга аат толкуйдааһын. Айымны сүрүн идеятын өйдөтүү.	
АХТЫ					
65	12.05	1ч	Амма Аччыгыя	Хоһоонноохтук, сыһата суох аабы,	

			П.А.Ойуунускай	талан аахтарыы уеруйэхтэрин чицэтии, Тыллар элбэх суолталарын туттууга дьарыктааһын, текси кэпсииргэ холонуу.	
Дьүһүйүү					
66	16.05	1ч	Суорун Омоллоон Өлүөнэ стр190 Н.Габышев ОО, хоту, хоту! стр 190-192	Бутун тылынан аабыы, тексти чаастарга араарыыуеруйэхтэрин салгыицэрии, Норуот геройа Манчаары Баһылайынан киэн туттууну иитии.	
67	19.05	1ч	Далан Улуу тунах стр 193-195	Хоһоону нойосуус уерэтэн, ейге хатыыр дьобуру чицэтии, Хоһоон тылын туттан кэпсииргэ уерэтии, Строд саллааттарын хорсун быһыыларынан киэн туттуу, ол холобуругар эр санаалаах буолууга иитии.	
68	23.05	1ч	Чиэппэри түмүктүүр уруок – Аабыы тэтимин бэрэбиэркэлээһин	Аабыы тэтимин бэрэбиэркэлээһин, аахпыты ис хоһоонун кэпсээһин	